

INDEX

<u>CONTINGUT</u>	<u>PÀGINES</u>
INDEX_____	1
Introducció_____	4
Metodologia_____	5
Agraïments_____	6
<u>PRIMERA PART</u>	
1.1. Què són els valors?_____	7
1.1.1. Axiologia dels valors_____	7
1.1.2. La noció de valor_____	8
1.2. Els valors de la convivència_____	8
1.2.1. La igualtat_____	8
1.2.2. La justícia_____	9
1.2.3. La pau_____	10
1.2.4. El respecte_____	10
1.2.5. La tolerància_____	10
1.2.6. La solidaritat_____	10
1.2.7. La generositat_____	11
1.2.8. L'empatia_____	11
1.2.10. L'amistat_____	11
1.2.11. La llibertat_____	12
1.2.12. La responsabilitat_____	12
1.2.13. L'amor_____	12

1.3. Perspectiva sociològica	13
1.3.1. Aristòtil	13
1.3.2. Rousseau	13
1.4. Els agents de socialització	13
Relacions interpersonals on apareixen aquests valors	
1.4.1. La família	14
1.4.2. L'escola	14
1.4.3. El veïnat	15
1.4.4. Els companys	15
1.4.5. Coneguts	15
1.4.6. Desconeguts	15

SEGONA PART

2. Etimologia de la paraula amistat	16
2.1. Els dos grans pilars de l'amistat: la descoberta i el cultiu	17
2.2. Què cal fer per conservar l'amistat?	18
2.3. Què cal evitar per conservar l'amistat?	19
2.4. Tipologia de l'amistat	20
2.4.1. Vells amics	20
2.4.2. Els de sempre	20
2.4.3. En la distància	20
2.4.4. Secundaris	20
2.4.5. Especialitzats	20
2.4.6. Virtuals	20

2.5. Anàlisi del valor de l'amistat des de diferents perspectives:

2.5.1. Filosòfica: Epicur i Aristòtil_____	21
2.5.2. Poètica_____	25
2.5.3. Estètica_____	27

TERCERA PART

3.1. Valoració de les enquestes sobre l'amistat a:

3.1.1. Alumnes petits_____	28
3.1.2. Adolescents_____	34
3.1.2. Avis_____	37

3.2. Valoració dels contes llegits:

3.2.1. "La troca"_____	38
3.2.2. "El pom de violes"_____	40
3.2.3. "Carla: Vull quedar-me al pati"_____	42
3.2.4. "Vols ser el meu germà gran?"_____	44

3.3. Comparació dels contes antics i els moderns_____ 47

3.4. Conclusions del treball_____ 48

3.5. Francesc Torralba_____ 51

3.6. Entrevista a Francesc Torralba_____ 52

3.7 Bibliografia_____ 55

INTRODUCCIÓ

El present treball de Recerca: “ El valor de l'amistat”, l'hem pensat i elaborat sobre tres parts diferenciades que tot seguit explicarem.

En la primera part, hem explicat què són els valors i hem descrit els més rellevants com: el respecte, la pau, la justícia, la llibertat, evidentment l'amistat... Hem explicat també el tipus de relacions interpersonals existents on apareixen els diferents valors, que es donen a través de les relacions més destacades com la família, l'escola, el veïnat o també els companys.

En la segona part hem volgut aprofundir, realment, sobre què vol dir l'amistat, així doncs, hem començat per buscar l'etimologia de la paraula: “amistat”. Com que pensem que és un valor molt important hem cregut oportú mencionar que és el que hem de fer per conservar els amics i que hauríem d'evitar per no perdre'ls. Seguidament hem explicat els tipus d'amistats que existeixen. L'amistat es pot observar des de perspectives diferents, nosaltres hem començat per treballar primerament l'àmbit filosòfic (Epicur i Aristòtil), després l'àmbit poètic, amb dos poemes i diverses frases on s'hi reflecteix, i finalment, hem cregut convenient aportar imatges d'aquest valor.

La tercera i última part del treball és la més pràctica. Hem realitzat unes enquestes preguntant a la gent que pensa sobre l'amistat, i ho hem fet enquestant persones de diverses edats, **nens petits de les escoles, adolescents d'Institut i persones grans**, per així poder obtenir variades opinions de les diverses etapes de la vida d'una persona, ja que en edats tant diferents les formes de pensar també canvien molt. També hem treballat l'amistat a través de contes infantils, on aquest valor acostuma a aparèixer, per fer-ho, hem buscat i analitzat dos contes antics i dos de més moderns i els hem comparat adonant-nos que les diferències entre ells, pel que fa al contingut, són inexistents, ja que l'amistat, com a valor és universal i no canvia amb el pas del temps.

Per concloure, hem cregut oportú obtenir l'opinió sobre l'amistat d'un filòsof important en l'actualitat, com és en Francesc Torralba, que, molt amablement, ens ha respost totes les nostres preguntes incloses en aquest treball.

OBJECTIU I METODOLOGIA

Hem escollit aquest treball perquè el tema ens apassiona i el creiem indispensable per la nostra edat. El fet que el tema de l'amistat estigués ofertat des de l'àmbit de Filosofia (Socials), també ens ha motivat, ja que vam conèixer aquesta assignatura a Primer de Batxillerat.

Durant aquest estiu hem treballat molt sobre el tema i ens hem entrevistat diverses vegades amb la nostra tutora a la Biblioteca de Mollerussa.

La metodologia utilitzada és la següent:

Aquest treball consta de 3 parts, les dues primeres són més aviat teòriques i la tercera és la part pràctica.

Per la primera part, hem utilitzat, bàsicament, la bibliografia de llibres, que tractessin sobre valors. Hem fet una anàlisi dels valors més importants. Aquests valors els trobem a les relacions interpersonals com poden ser la família, els amics, els companys, etc.

Per la segona part, hem buscat l'etimologia de la paraula "amistat". Hem elaborat una tipologia d'aquest valor i l'hem manifestat des de tres vessants diferents: filosòfica, poètica i estètica. Hem utilitzat bibliografia i articles de premsa.

La tercera part és totalment pràctica per la qual cosa hem passat unes enquestes i n'hem obtingut unes respostes, amb les quals, n'hem extret unes conclusions. Aquesta última part hem cregut convenient estratificar-la en tres àmbits, de la següent manera: en un primer àmbit hem realitzat enquestes a una escola de Sabadell (Centre d'estudis Serra), ja que la nostra tieta, que treballa allí, ens les ha pogut passar als nens. També hem enquestat adolescents del nostre institut (IES Ermengol IV) i finalment també a diversos avis de Bellcaire, per així poder veure diferents punts de vista sobre el tema i això ens ha proporcionat una riquesa molt gran de respostes.

En un segon àmbit hem analitzat també aquest valor a través de contes infantils. N'hem agafat dos d'antics extrets de "El Meu Llibre" de C.Schmit-1931 i dos d'actuals "Carla, vull quedar-me al pati" de José Luis Ágreda i "Vols ser el meu germà gran" de Carl Norac i els hem comparat observant que respecte al significat del valor de l'amistat no hi ha diferències entre ells tot i que siguin de diferents èpoques.

I, finalment, en un tercer àmbit vam realitzar una entrevista a Francesc Torralba aprofitant que donava unes conferències a la Seu d'Urgell. Els nostres pares ens van acompanyar, vam estar parlant i ens vam fer unes fotografies, va ser una molt bona experiència.

Ens ha agradat molt realitzar aquest treball, ja que pensem que treballs d'aquest estil no se'n fan gaires, fins i tot, la majoria de persones quan els hi explicavem que realitzàvem un treball sobre l'amistat, no entenien que de l'amistat se'n pogués fer un treball de recerca, molts ens deien que no hi havia informació i que era molt complicat de fer, però nosaltres, després de la feina feta podem assegurar que hi ha molta cosa a dir i que buscant i treballant es pot aconseguir.

Cal dir també que realitzar aquest treball ens ha ajudat a saber valorar més les amistats i saber veure la importància de conservar-les si se'n tenen de verdaderes i que valguin la pena.

AGRAÏMENTS

Agraïm a:

-Als meus pares, **Rosa Mª Mir** i **Àngel Domenjó** per haver-me acompanyat fins a la Seu per poder realitzar l'entrevista a F.Torralba.

-A en **Francesc Torralba** per respondre les meves preguntes tan amablement i per haver-nos citat en persona a la Seu d'Urgell.

- A **l'Asun Assín** per haver-me presentat en Francesc Torralba a la Seu d'Urgell.

-A la **Montse Espina**, la bibliotecària de Linyola, per haver-me proporcionat molta informació sobre contes infantils.

-A la meva tieta, **Rosa Muñoz**, per haver-me passat les enquestes a nens de primària dins de l'escola que ella treballa.

- A **totes les persones (nens, adolescents i avis)** que ens han volgut respondre les preguntes.

Aquest treball no hagués estat possible sense la col·laboració de tots vosaltres. **GRÀCIES** per haver-ho fet possible.

PRIMERA PART

1.1. Què són els valors? (1)

La paraula valor fa referència a alguna cosa que val, que té vàlua, que és vàlida, per la qual val la pena treballar, viure o estimar. L'amor, la justícia, l'amistat, el plaer, la revolució, l'aventura, la riquesa, la felicitat, la dignitat, la no-violència, la igualtat, la llibertat, la fama, el poder, la fraternitat i el triomf són alguns valors.

1.1.1. Axiologia dels valors

El mot axiologia s'usa com a equivalent de teoria dels valors i sol tenir estreta vinculació amb els valors ètics i estètics. Prové del grec axios, que vol dir valuós, estimable, digne de ser honrat.

Fet i valor

Les coses són i els valors s'hi afegeixen. Un fet és l'existència d'una situació en el món. Els fets es descriuen: plou, amistat, escultura de pedra, etc.

Els fets no són ni vertaders ni falsos, però la seva descripció sí.

Per exemple, quan dic: "plou",

-si ho dic en el moment que plou- és veritat.

-si ho dic en un moment que no plou- és fals.

Valorar, no és limitar-se a descriure, és qualificar: pluja empipadora, amistat interessada, escultura de pedra bellíssima, etc. Valorar és el que fa que una cosa sigui volguda, buscada i apreciada.

Primer ha d'existir alguna cosa i després s'hi pot afegir l'adjectiu que expliqui la seva apreciació o no apreciació.

La realitat, doncs, té una doble perspectiva: la de les coses que són i la del valor que hi afegim.

(1) Els valors de la convivència, Irene de Puig, Editorial Barcanova

1.1.2. La noció de valor

Valor és allò que fa que una cosa sigui volguda, buscada i apreciada. És el principi que orienta tota activitat humana i és present en tots els nostres actes i judicis.

Les característiques de qualsevol valor són:

a) No es troba en les coses, objectes o fets, sinó que transcendeix, s'hi afegeix; per això diem que el valor és transcendent.

b) És una apreciació de tipus espiritual (psíquic i mental), és a dir, no material: el bonic i el lleig no es poden tocar, però nosaltres sabem bé que existeixen.

c) És assumit volgudament i responsable per l'individu; hom actua d'acord amb els propis valors.

d) No és absolut; depèn tant dels ulls que miren com de les característiques físiques de l'objecte al qual s'aplica, per tant, és relatiu.

1.2. ELS VALORS DE LA CONVIVÈNCIA

Valor és allò que fa que preferim una cosa en comptes d'una altra; és allò que desitgem perquè creiem que s'ho val; és aquella qualitat a la qual aspirem. Els valors són propietats molt especials que combinen coneixement i afecte, i fan que els homes i les dones ens estimem i avaluem les persones i les coses, tenint preferències. Els valors neixen en l'àmbit familiar, i s'amplien a l'escola i en la cultura; motivant així la nostra conducta.

Seguidament exposarem alguns dels valors que considerem més importants:

1.2.1. LA IGUALTAT

La diferència entre les persones és clara, ens diferenciem ja sigui per edat, per sexe, per alçada, pel color de la pell, per la professió, pels interessos personals, pel nivell econòmic, per la llengua, la nacionalitat, la religió, les habilitats, la simpatia, el color dels ulls...

Igualtat no significa identitat, ni que totes les persones siguem idèntiques, sinó que tenim els mateixos drets i la llei ha de ser igual per a tothom.

Quan aquesta igualtat no es dona ens trobem amb situacions de:

- **Desigualtat:** situació de desequilibri, les persones estan en situacions diferents, millors o pitjors, però no en situació d'igualtat.
- **Diferència:** és provocada per elements externs: físics o culturals.
- **Discriminació:** situació de diferència clarament perjudicial i injusta que atempta contra els drets de la persona.

Tipus de discriminació:

Racisme: és la creença que nega la igualtat entre els diversos grups humans, utilitzant un criteri de diferenciació pel color de la pell. Aquesta creença considera evident que hi ha races superiors i races inferiors. A causa del racisme sorgeixen la guerra de supervivència, l'enfrontament entre classes socials i l'associació que és dona entre la destrucció de la cultura pròpia i l'arribada dels immigrants. (Aquest tipus de discriminació és molt vigent en els nostres dies.)

Xenofòbia: odi als estrangers. Les persones xenòfobes refusen aquell o aquella que és diferent, i intenten justificar-se.

Discriminació sexual: les diferències biològiques dels éssers humans han donat lloc a que la dona tingui un paper que ha estat sempre discriminat perquè, durant molts segles, les dones no han tingut els mateixos drets legals que els homes.

Desigualtat econòmica i social: es dona sobretot al Tercer i Quart Món.

1.2.2. LA JUSTÍCIA

És la concepció que cada època i civilització té sobre el sentit de les seves normes jurídiques. És un **valor** determinat per la societat. Podem dir que una sentència és justa o injusta, però també podem dir-ho d'una actitud. La justícia, com a valor en si, significa el respecte dels drets elementals de les persones.

1.2.3. LA PAU

És l'absència de guerra i de violència. Al llarg de la història hi ha hagut molts conflictes que s'han resolt amb guerres, violència, lluites, tortures, crims, venjances i atrocitats. Això és desesperançador perquè sembla que els éssers humans, en el nostre estat natural, no tinguem un estat de pau, per tant, hem de guanyar aquest estat, ja que no ens ve donat.

Quan no hi ha pau hi ha **violència**; aquesta conducta agressiva és produïda, en primer lloc, per les influències familiars, en segon lloc, per les influències dels grups culturals, i finalment pels models que proporcionen els mitjans de comunicació.

1.2.4. RESPECTE

És un sentiment de cortesia que comporta tractar les altres persones de manera considerada, valorant-les pel fet de ser-ho. Si no acceptem les altres persones tal com són no aconseguirem una bona entesa en cap dels àmbits de les relacions humanes. **El respecte és la base de la parella, de l'amistat, de la ciutadania i de la democràcia.** És tracta de respectar la pròpia dignitat i la dels altres.

Cal respectar els altres, encara que no els compreguem i no compartim els seus punts de vista. Qualsevol persona, pel sol fet de ser persona i de tenir dignitat, ha de ser respectada.

1.2.5. TOLERÀNCIA

Ser tolerants significa respectar les opinions, les creences i les actituds dels altres, encara que siguin diferents de les nostres. La tolerància implica que s'admet i s'accepta la diferència entre les persones. És un concepte molt lligat al respecte.

1.2.6. SOLIDARITAT

La solidaritat és un **valor** democràtic que va més enllà de la justícia. Consisteix en un sentiment de comunitat i d'obligacions compartides, que demana la

participació activa de les persones. La solidaritat és una actitud de cohesió que implica trencar l'egoisme particular i passar d'aquest egoisme a l'altruisme.

1.2.7. GENEROSITAT

És el fet de fer alguna cosa pels altres i d'actuar de manera solidària i generosa. En general les persones necessitem l'ajuda dels altres, no només per les necessitats materials sinó també per ajudar-lo a prendre decisions, i donar-li suport en moments de feblesa, si té dificultats o pugui sentir-se insegur, etc.

1.2.8. EMPATIA

És compartir l'experiència emocional que expressa una altra persona. Capacitat de posar-se en el lloc dels altres. Només observant l'expressió del rostre d'una persona, el seu gest i la manera de parlar, podem endevinar les seves emocions. És un element molt important que forma part de "la intel·ligència emocional". (Segons Daniel Goheman: "Intel·ligència emocional" Edit. Kairós)

1.2.9. DIÀLEG

És un dels valors més importants per a la convivència. Dialogar significa posar en comú, pensar junts: enraonar. Per un diàleg és imprescindible escoltar, entendre i comprendre, respectar les opinions, trobar la veritat, utilitzar un llenguatge comú i clar, aportar fets, parlar amb objectivitat i raó, tractar l'altra persona amb sinceritat i confiança, discutir amb serenitat i calma i establir normes que afavoreixen i garanteixen una millor convivència.

1.2.10. L'AMISTAT

Un amic o una amiga és una persona amb la qual tenim un tracte d'afecte i confiança. Perquè neixi l'amistat cal que hi hagi una relació freqüent, ja sigui a l'escola o al lloc de treball, per veïnatge o pel fet de compartir alguna afició; però també cal que es donin certes afinitats: objectius, interessos, maneres de ser i de pensar...L'amistat és una forma d'estimació que implica el respecte de la llibertat de l'altra persona i que comporta delicadesa i plaer. No hi pot haver

una veritable amistat sense afecte ni respecte. És un **valor** molt important i creiem que sense amics no podríem viure plenament feliços, ja que tothom necessita l'ajuda d'altres persones, i els amics, normalment són la principal font d'ajuda si la família falla. Amb els amics ho comparteixes tot, des de els deures de l'escola fins a les teves intimitats, s'acostumen a passar bones estones amb els amics i també s'ajuden en els mals moments. És difícil trobar un veritable amic que estigui allí sempre que el necessitis, que no et falli mai i que duri amb el pas dels anys, però si l'aconsegueixes trobar, és el més bonic que et pot passar.

“L'única manera de tenir un amic és ésser-ho”

1.2.11. LA LLIBERTAT

La llibertat és aquella decisió que sorgeix de la persona d'una manera conscient i responsable, però que és inseparable de condicionaments físicobiològics i historicocomunitaris ja que hi ha moltes coses que no les podem triar com ara néixer, el caràcter que tenim, el país a on hem anat a parar i l'època en què vivim.

1.2.12. LA RESPONSABILITAT

Ser responsable és “respondre de”, vol dir poder argumentar, poder justificar una opció. Existeixen dos tipus de responsabilitat: la d'un mateix o una mateixa i la responsabilitat davant les altres persones. No només s'ha de ser responsable dels teus actes, sinó també de les seves conseqüències.

1.2.13. L'AMOR

S'ha d'entendre el «valor de l'amor» com una font d'actituds ètiques que poden ajudar a conèixer-nos, conèixer els altres i conèixer com funciona el món. Per tant, l'amor és un valor tan complex que es pot entendre com un procés. Dins aquest procés hi existeixen diferents apartats. Creiem que la seva anàlisi ens resultaria molt llarga per tant, hem decidit no analitzar-ho.

1.3. Perspectiva sociològica

L'ésser humà és un ésser social que necessita les altres persones per poder viure. No és només un ésser viu i natural com els altres animals, sinó que es producte d'una cultura i d'una història.

Una societat humana és una agrupació estable de persones que viuen associades per satisfer les seves necessitats materials i espirituals. Hi ha diferents visions sobre si l'ésser humà és social per naturalesa, tot seguit en donarem dues.

1.3.1. Aristòtil (s.IV aC) és deixeble de Plató i defensa que l'home és sociable i gràcies al llenguatge crea vincles i estableix relacions. Per això les persones s'organitzen en grups de manera espontània.

1.3.2. Jean-Jacques Rousseau (s.XVIII) és un pensador que pertany a la Il·lustració i diu que és la societat qui fa dolents els éssers humans. Rousseau pensa que la propietat privada destrueix la igualtat dels homes i que a partir d'aquí comencen tots els mals. Per garantir la bona entesa i la pau, caldrà que la societat desenvolupi la generositat i el respecte en una "voluntat general".

1.4. Els agents de socialització

(Són agents que ens mostren i ens fan aprendre valors i normes)

Socialització: procés d'assimilació per part de cada persona de les normes i els valors d'una societat.

Els **agents de socialització** són els mitjans com la ràdio, la televisió, el cinema i les institucions com ara l'escola, que actuen per aconseguir l'aprenentatge i l'assimilació de les normes i els valors d'una societat.

Les persones estem fetes per viure en comunitat, necessitem les altres persones per compartir amb elles els plaers, les penes, les emocions i la feina. Sovint però, la convivència és difícil tant pel que fa a l'aspecte personal de cadascú com en les relacions entre els pobles.

Els altres són alhora indispensables i enemics nostres. Tenim una relació amb els altres per mitjà del llenguatge, per mitjà de signes exteriors i per mitjà de les

relacions afectives. “L’altre” no ha de ser vist com un objecte, com una cosa o com un mitjà, sinó com una persona, com un subjecte, com una finalitat en ell o ella mateixa. La persona no pot ser usada, ni comprada o venuda, com els objectes, perquè no és una cosa, és un subjecte i té dignitat.

Un **grup social** pot ser definit com un conjunt d’individus, entre els quals hi ha relacions regulars i definides, que fan un esforç comú per aconseguir uns objectius. Alguns exemples de grups socials són:

Les **comunitats**: persones que es coneixen i es tracten personalment, comparteixen una mateixa forma de vida privada o participen d’aquesta forma de vida. Són grups reduïts, amb un fort sentiment d’identificació col·lectiva, que comparteixen valors, objectius i actituds (amistat, etc).

Les **associacions**: grups socials que tenen com a objectiu comú l’interès i comparteixen part de la vida pública: són les institucions bancàries, els partits polítics, etc. En les associacions, el tracte i el coneixement entre els individus és impersonal. Les relacions que s’hi estableixen són competitives i anònimes i hi ha una forta agrupació formal.

Relacions interpersonals on hi apareixen alguns dels valors citats abans

1.4.1. La família

La forma el matrimoni o relació estable entre dues persones. La família són les persones, normalment el pare, la mare i els germans, que t’acullen i tenen cura del teu desenvolupament vital, tant pel que fa al menjar i la higiene com pel que fa a l’afecte.

Actualment existeixen diversos tipus de famílies com les monogàmiques (unió d’un home i una dona), poligàmiques (unió matrimonial d’un individu amb dues o més persones de l’altre sexe), monoparentals; quan els fills i les filles són educats per un sol cònjuge (tant pot ser el pare com la mare).

1.4.2. L’escola

L’escola és el primer “model de societat” que trobem quan som infants i sortim per primera vegada del món familiar. A l’escola deixem de pertànyer per unes

hores a la nostra família i ens integrem en una comunitat més àmplia on les persones no es reuneixen per lligams de parentiu, sinó per iniciar-se en la vida en comú. Allí s'aprèn a conviure, és continua la tasca de socialització iniciada a casa, i també és el lloc on es descobreix un món més complex que el de la família.

El professorat: la seva tasca consisteix a instruir i educar els nois i les noies que hi estudien, ensenyar-los a treballar per tal de proporcionar-los-hi uns coneixements que els permetin comprendre la realitat.

L'alumnat: és el conjunt de nens i nenes que estudien en una escola, normalment, estableixen entre ells unes relacions **d'amistat** més o menys duradores.

1.4.3. El veïnat

Persones que viuen prop nostre, ja sigui en un mateix bloc de pisos, ja sigui a les cases del costat. Actualment, amb les persones del veïnat hi mantenim relacions molt diverses. A les grans ciutats de vegades la gent ni es coneix, com a molt sol haver-hi una mica de contacte amb els veïns del mateix replà. A les localitats petites, la relació de veïnatge és més estreta i sovint s'ha mantingut la coneixença durant generacions. Al barri tothom es coneix se saluda i sol haver-hi més lligams afectius.

1.4.4. Companys

És la persona que coneixem de fa temps perquè coincidim amb ella a l'escola, a l'hora de fer esport, a les vacances d'estiu, però amb qui no hem establert cap mena d'intimitat ni compartim necessàriament uns objectius. Poques d'aquestes persones conegudes les considerem "amigues", són simplement companys.

1.4.5. Coneguts

Són persones amb qui hem establert algun tipus de contacte, de vegades periòdic i rutinari (el metge, la bibliotecària...) i de vegades esporàdic (algú que ens van presentar en una festa, algú en qui vàrem coincidir durant un viatge).

1.4.6. Desconeguts

Persones amb les que ens trobem de manera esporàdica, però de vegades els tractem com a objectes, com màquines. Per exemple el cobrador de l'autobús, la caixera d'un supermercat, el noi d'una benzinera, etc.

SEGONA PART

2. Etimologia de la paraula amistat (2)

La paraula amistat té dos possibles llocs de provenença:

- Del llatí *amicus* que significa amic i és molt possible que es derives de *amare*; estimar.
- -Del grec “a: sense i ego: jo” llavors amic significaria “sense el meu jo”, amb la qual cosa es considera a un amic com a l’altre jo.

Existeixen diverses definicions de la paraula amistat:

- Relació afectiva entre dues persones, és una de les més comunes relacions interpersonals que la majoria dels éssers humans tenen en la vida.
- Amistat és un sentiment convingut amb una altra persona, on es busca confiança, consol, amor, sinceritat i respecte. És un vincle molt especial.

Una amistat **sorgeix** quan dues persones es relacionen entre elles i i troben en aquesta persona algunes coses en comú.

Una amistat es pot donar en diferents etapes de la vida i pot tenir diferents graus d’importància i transcendència. Existeixen diferents tipus d’amistat:

- Les que neixen als pocs minuts de relació.
- Les que triguen anys en sorgir.
- Les que duren per a tota la vida.
- Les que es veuen una sola vegada en la vida
- Les que es veuen durant molt de temps o per tota la vida.

Un cas especial d’amistat seria un en el qual hi intervingués un animal, el cas més comú és entre l’home i el gos, conegut popularment com “el millor amic de l’home”.

2.1. Els dos grans pilars de l'amistat: la descoberta i el cultiu

La descoberta, en les relacions socials descobrim persones amb les que tenim afinitat i simpatia mútua que el tracte sovintejat confirma i enforteix. Les relacions socials ens porten a descobrir amics entre els companys d'estudis, de feina o d'altres activitats; amb algunes persones amb les que ens relacionem ens agradaria fer amistat. D'entre els coneguts, descobrim algunes persones especials, amb les que ens agradaria caminar per la vida junts i decidirem cultivar l'amistat amb elles.

*"Només protegim allò que estimem,
només estimem allò que coneixem,
només coneixem allò que ens ensenyen".*

El cultiu de l'amistat, que requereix:

- Practicar la sinceritat, la confiança i la lleialtat recíprocament. La reciprocitat és clau, l'amistat és d'anada i de tornada, això sí, sempre amb la peculiar singularitat de cadascú.
- Respectar la naturalesa especial i única del nostre amic, de la seva forma de ser, acceptar-lo tal com és i fomentar que expressi la seva naturalesa lliurement. Els nostres amics són com són i ens agrada compartir amb ells part de la nostra vida.
- Aplicar l'empatia, l'habilitat de posar-nos en el lloc de l'altre per entendre'l millor.
- Comunicar-nos assertivament, l'art d'expressar-nos amb llibertat i sinceritat sense faltar al respecte ni menysprear a l'altre.
- Quan un incident afebleix la unitat entre amics, cal restablir la unitat perduda, sinó les esclotxes s'aprofundiran, creixeran i malmetran l'amistat.

Entre els amics brolla l'afecte, la confiança i la il·lusió per compartir: activitats, sentiments, preferències, .. hi ha certa afinitat en la manera de ser i de pensar, i n'estem convençuts que "comptem" l'un per l'altre recíprocament. Entre amics hi ha una forma especial d'estimació basada en **el respecte i en el foment de la llibertat**, en els amics trobem recolzament per a fer realitat els nostres somnis, els amics ens fan créixer les ales per volar cap on nosaltres desitgem.

Com conservar l'amistat?

2.2. Què hem de fer per conservar l'amistat?

- Hem de trucar, enviar missatges de text, deixar un missatge de veu...Recordar-los que estem aquí.
- Hem de ser realistes amb les expectatives i conseqüents amb el que podem oferir.
- Hem de saber posar-nos al lloc de l'altre i així poder entendre els seus punts de vista.
- Hem d'evitar judicis i això permetrà als nostres amics ser ells mateixos.
- Hem de ser sincers i autèntics en tot moment.
- Hem d'entendre que els nostres amics tenen altres amics amb qui comparteixen la vida.
- Si necessitem ajuda, en alguns moments, és quan hem de connectar amb ells i explicar-los-hi que és el que ens preocupa. Si són, realment, amics nostres, ens intentaran ajudar.
- Fer-los formar part de la nostra vida, compartint altres amics i circumstàncies noves.
- Hem de compartir els bons i mals moments per igual.
- Hem de saber reconèixer els nostres errors i disculpar-nos si és necessari.
- Els hem de deixar prendre les seves pròpies decisions, encara que no siguin sempre les que nosaltres triaríem.
- Hem d'escoltar, respectar els seus silencis i la seva intimitat.
- Hem de respectar les seves opinions subjectives, no fa falta estar d'acord en tot.

2.3. Què hem d'evitar per conservar l'amistat?

- Mai s'haurien de desaprofitar les oportunitats per contactar amb els amics a causa de les obligacions familiars i laborals.
- No hem de creure que ho donem tot i esperar-ho tot d'ells.
- Hem d'evitar imposar opinions posant-nos a nosaltres mateixos com exemple a l'hora de resoldre dificultats.
- Mai hem de jutjar-los i pretendre ensenyar-los el que han de fer.
- No hem de pretendre ser aquells que creiem que ells volen que siguem, hem de ser nosaltres mateixos.
- No hem de buscar la exclusivitat en la relació, posant una tensió que a vegades pot arribar a ser angoixant.
- Hem d'evitar tenir por a semblar una molèstia o un pes quan estem malament.
- No hem de mantenir-los al marge de situacions d'altres persones amb les que pot tenir coses en comú.
- No hem de compartir només les diversions o només anar-los a buscar quan tenim problemes.
- No hem de voler tenir sempre la raó quan estem amb ells.
- No hem de voler que decideixin de la mateixa manera que nosaltres decidiríem en el seu lloc.
- No caure a la temptació d'aconsellar, avaluar i obtenir tota la informació que potser ells no volien donar.
- No hem d'esperar que pensin com nosaltres ho faríem i que sempre ens donin la raó.

«No deixis créixer l'herba al camí de l'amistat.»

2.4. Tipologia de l'amistat (3)

(tipus, classes d'amistat)

2.4.1. Vells amics

Els vells amics són els de sempre, els del passat que poden veure's regularment o no, de l'escola, d'institut, de la facultat, dels estius en família o de la primera feina. Alguns ja no hi són, amb aquests no comparteixes interessos ni entorn i la relació disminueix o desapareix.

2.4.2. Els de sempre

És té una història en comú i el vincle es manté estret a pesar del pas del temps. Són com els vells amics, però amb els quals continues mantenint una relació, per exemple reunint-te per les festes destacades, actes importants on creus que hi ha de ser, sortides, viatges, etc.

2.4.3. En la distància

Aquells que viuen lluny, que es recuperen ara a través d'Internet, del correu electrònic, les xarxes socials...

2.4.4. Secundaris

La seva relació no té un paper principal, són amics d'amics, o de la parella, amb els quals mai t'haguessis fet amic per tu mateix. *La amiga de la teva dona, el marit de la amiga de la teva dona*. També és podrien denominar coneguts.

2.4.5. Especialitzats

Que els adquireixes al fer una determinada activitat –tenis, golf, bridge, pòquer– i que no tenen connexió fora d'aquest entorn. Es poden arribar a convertir en una amistat, però sovint si es deixa l'activitat el vincle es trenca.

2.4.6. Virtuals

Vincles amb les noves tecnologies. En un estudi realitzat a 16 països sobre els hàbits dels nens i els joves entre els 8 i els 24 anys, es va concloure que els adolescents tenen un promig de 94 números de mòbil, 78 al xat i 86 a la seva comunitat virtual.

2.5. Anàlisi del valor de l'amistat des de diferents perspectives

2.5.1. Filosòfica: Epicur i Aristòtil

TEORIA D'EPICUR (4)

Epicur (342-270) s.IV i III a.C.

Dins de la seva obra es conserven:

- a) Lletra a Meneceu (ètica), b) Lletra a Herodot (física) i c) Lletra a Pitocles (astronomia)

Epicur treballarà molt l'ètica perquè és un coneixement que marca molt les pautes per arribar a la felicitat. Epicur, en especial, analitza i és partidari de **l'amistat**: el guany d'amics, la vida comuna i el record compartit dels bons moments viscuts.

La proposta epicúria de «viure amagat» és la resposta al fàstic que produeix la política de la massa. Quan Epicur defensa el valor de l'amistat (contra la política) cal entendre que **"ser amic" no té una finalitat política, social o religiosa. S'és amic perquè "s'està bé" amb l'altre**, prescindint del que en pugui treure (de la relació). L'amistat no està al nivell del dret. És una altra cosa, perquè es troba més enllà dels pactes o contractes juridico-polítics. Entre amics, la noció del just i de l'injust no té sentit. L'amistat estableix «un món» separat del món polític i social opressiu i miserios. L'amistat, però, és un «cosmos sensat»: ens mostra l'entrada a un món prudent contra la insensatesa de la política. Ser amic significa adoptar la posició dels déus: la beatitud a la terra. El plaer de l'amistat és una forma de moderació vital.

L'amistat apareix com un plaer moderat, que es pot viure lluny de la massa i a recer del poder. Per a Epicur, l'important és la vida interior i l'amistat és la forma d'incrementar aquesta vida interior i perfeccionar l'individu. El problema, greu per a una sensibilitat moderna, és que l'amistat sigui realment superior a la justícia... Epicur considera que **la vida humana no té sentit en l'aïllament**; sinó que és correspondència i gratificació, que no podríem ni sabríem trobar

mai tots sols, sinó només entre els amics. De fet, **l'amistat és el fonament de la vida en comú al Jardí epicuri**. És el sentiment que estreny els llaços entre els éssers humans i fa la vida plaent, digna de ser viscuda i plenament humana. **Amistat i saviesa van de la mà**.

La secta d'Epicur fou un model d'autèntica solidaritat política, de la qual havia estat desterrat tot bel·licisme i al sí de la qual només existia un esperit comú i una creença comuna. Aquest elogi és encara més important si es té present la gran importància de la vida en comunitat per als primers cristians.

L'amistat epicúria és una forma de selecció: la massa («els molts») no és un bon camp per a l'amistat. L'amistat permet triar **la companyia dels millors**. La ciutat no és un bon lloc per a l'amistat. A la ciutat no hi ha reconciliació: en canvi entre els amics és possible una petita societat que té la seva pròpia raó en l'ajuda mútua i la creació d'un àmbit o un tempo propi. Epicur ens diu que l'amistat no coneix ni la rapidesa ni la lentitud, sinó que crea el seu propi temps.

Aquí veiem com per Epicur l'amistat es dóna entre pocs, es tria la companyia dels millors i proclama el retorn a la vida senzilla. Creiem que és una perspectiva molt interessant i ens ha sorprès que sigui tan antiga.

TEORIA D'ARISTÒTIL

Per Aristòtil (s.IV aC, deixeble de Plató) l'amistat és un component molt necessari per a la vida feliç, ningú desitja viure sense amics i l'amistat és un bé que no és superat en valor per cap altre bé extern. A Grècia "la filia" no significa només l'amistat sinó que designa tot sentiment de vinculació i afeció envers els altres.

Alguns filòsofs anteriors a Aristòtil, –específicament Empèdocles– l'havien considerada una força natural d'atracció universal. Aristòtil, però, restringeix l'amistat a l'home, una disposició permanent, adquirida per hàbit que té un caire virtuós. L'amistat és la companyia de la virtut, l'home necessita un amic, només un, perquè les grans amistats tan sols poden donar-se entre dos, però que siguin autèntiques.

Des del punt de vista històric resulta obvi que el context de la teoria aristotèlica de l'amistat és platònic, però Aristòtil el reelabora totalment.

Per a Plató era clar que només el "bé-en-sí" podia ser "amable" de ple dret i que, pel que fa a la resta, el problema consistia a ordenar les diverses menes d'Eros en una cadena jeràrquica ascendent (l'amor sexual reproductiu, l'amor als noiets, l'amor al cos i a l'ànima...).

Aristòtil és molt més realista quan planteja la qüestió: comença per distingir entre tres tipus d'amistat:

-L'útil: de la qual esperem serveis.

-La plaent: que ens forneix bones estones.

-La virtuosa, la que es té pel valor propi i intrínsec dels homes que són amics.

L'única amistat perfecta és aquesta última, els altres dos tipus d'amistat són imitacions: podrien existir sense l'amistat virtuosa, de la mateixa manera que aquesta podria existir sense les altres.

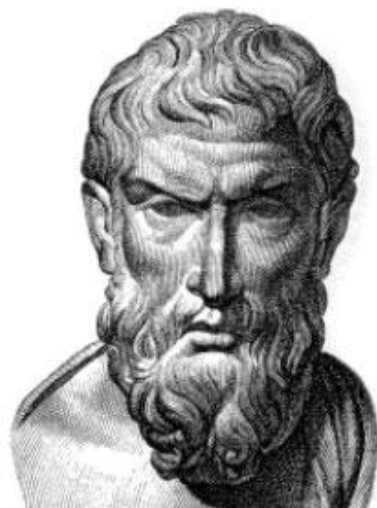
Un altre element bàsic que cal tenir present és que per a Aristòtil no hi pot haver amistat envers els altres sense que cadascú s'estimi profundament a sí mateix. L'amistat no és cap lligam espiritual amb ningú altre, sinó una forma de perfeccionament mutu que només està a l'abast d'aquells que es troben bé amb ells mateixos.

I això és perquè en Aristòtil hi ha un fil profund que lliga amistat i consciència. Qui no té consciència de sí mateix no pot tenir una autèntica relació amb els altres. L'home bo tendeix més a fer el bé que no pas a rebre'l i, de fet, ni tal sols actua perquè esperi 'rebre' res. Estimar el millor de cadascú no té res de dolent, sinó que, ben al contrari, hauria de ser elogiat com una bona tria. Cadascú "s'ha de voler bé a sí mateix", perquè, qui no està bé amb ell mateix no pot estar bé amb els altres, i és perquè ens volem bé a nosaltres mateixos que volem bons amics.

El que ens aporta l'amistat és un desdoblament del nostre jo que ens permet prendre consciència de nosaltres mateixos. Un amic és un altre jo de mi mateix.

ARISTÒTIL

EPICUR

2.5.2. Poètica

AMICS

Un tresor és l'amistat. -te i no tornis
a caure.

Un bé que molts ja voldrien
i no sempre és valorat,
ans són molts els que l'obvien.

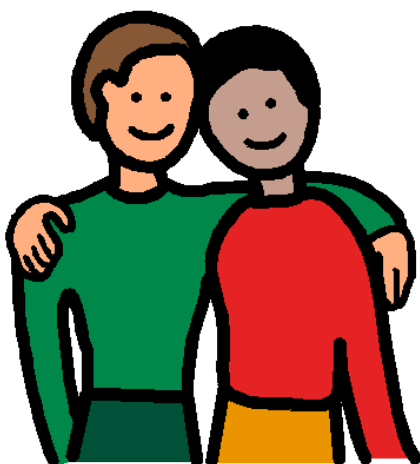
Un amic m'és molt preuat
perquè sempre als mals moments,
de debò s'ha preocupat
de complànyer els meus turments.

Els mals vents poden passar,
les riqueses minvaran,
però ara i sempre ha de restar
aquest meu tresor tan gran.

Sóc un home afortunat,
no sóc ric ni tinc la lluna.

M'acompanya l'amistat.

Ho tinc tot, i tot en una.

NO PUC...

No puc donar-te solucions
per a tots els problemes de la vida,

ni tinc respostes
per a tots els teus dubtes,

però puc escoltar-te
i buscar la solució al teu costat.

No puc evitar que ensopeguis,
només puc donar-te la mà
perquè t'ajudi a aixecar

No puc evitar que pateixis,
quan alguna pena et trenqui el cor,

però puc plorar amb tu
i recollir els trossos
i muntar-lo de nou.

No puc marcar-te límits
als quals has d'actuar,
però si t'ofereixo l'espai necessari
per créixer.

No puc estar al teu costat,
doncs la distància no m'ho permet
però puc escriure't cartes
i amb elles fer-te sentir acompanyat
per mi.

No puc dir-te qui ets
ni qui hauries de ser,
només puc veure't tal i com ets
i ser algú que t'estima molt.

FRASES RELACIONADES AMB EL VALOR DE L'AMISTAT

Quan la veu d'un enemic acusa, el silenci d'un amic condemna.

Ens cal ser dos per conèixer-nos a nosaltres mateixos: la comunió de l'amistat és la condició de la pròpia consciència.

La verdadera amistat és com la fosforescència, resplendeix millor quan tot s'ha enfosquit.

L'amic que sap arribar al fons del nostre cor, aquest, com tu, ni aconsella ni recrimina; estima i calla. (Francisco de Quevedo)

L'única manera de tenir un amic és ésser-ho.

No caminis davant meu, pot ser que no et segueixi. No caminis darrere meu, pot ser que no et guii. Camina al meu costat i sigues el meu amic.

Un amic és un que ho sap tot de tu i a pesar d'això et vol.

Un pare és un tresor, un germà és un consol; un amic és ambdós.

L'amistat duplica les alegries i divideix l'angoixa per la meitat.

L'amic ha de ser com els diners, que abans de necessitar-lo, se sap el valor que té.

Coneixerem una bona font en la sequera i un bon amic en l'adversitat.

Els amics mai no seran abundants.

És amic meu aquell qui em socorre, no aquell qui em compadeix.

L'amistat que pot acabar, mai no fou veritable.

En la prosperitat, els amics ens coneixen; en l'adversitat els coneixem.

2.5.3. Estètica

UN AMIC
ÉS UN
TRESOR

TERCERA PART

3.1. Valoració de les enquestes sobre l'amistat

3.1.1. Alumnes petits

Conclusions extretes de l'enquesta passada a 22 alumnes d'edats compreses entre els 3 i els 7 anys (Etap 1 de Selman (5))

Etap 1

3-7 anys

Amistat momentània per jugar. Són egocèntrics, encara no saben considerar el punt de vista de l'altre. Defineixen els amics en termes de proximitat (amic perquè viu a prop) o per les seves possessions materials.

Durant la infantesa es tendeix a creure que tens molts amics, tot i que també hi ha una quantitat important que creu que en té bastants o, fins i tot, pocs. No hi ha ningú que digui que no té amics, ja de petits, tots ens relacionem amb les altres persones i passem a considerar els nostres companys d'escola com els nostres amics.

A la pregunta sobre a qui dones més importància, si a l'amic o a tu mateix, majoritàriament els infants s'atribueixen més importància a ells mateixos, tot i que quan s'adonen que el seu amic està malament (com a exemple als nens els hi hem posat el cas de que el seu amic tingués mal de panxa) tots manifesten que se senten tristos i no hi ha ningú a qui no li importi que el seu amic es trobi malament.

Tal i com molt bé va dir Robert Selman(5), hem comprovat mitjançant les corresponents enquestes que a l'edat dels 3 als 7 anys els nens defineixen els amics en termes de proximitat, consideren algú amic seu pel simple fet de viure a prop de casa seva; de vint-i-dos alumnes, setze han contestat que sí, que algú és amic seu perquè viu a prop, i només sis han dit que no era així.

(5) Robert Selman, psicòleg i psiquiatra estatunidense del s.XX. Treballa al Departament del Desenvolupament de l'educació de l'escola de Harvard (EU)

Segons Selman els nens, quan són petits són egocèntrics, això és cert, ja que, com hem comprovat, **són més importants ells mateixos** que els seus amics, però sembla que també **poden arribar a ser solidaris** ja que quan preguntem si deixarien les joguines que més els hi agraden als amics o si els hi donarien berenar, la majoria han contestat que sí.

Normalment **són amics d'una persona perquè s'ho passen bé jugant amb ella**, però el resultat d'aquesta resposta és igual als que diuen que hi són amics perquè s'ho passen bé i a més a més els hi agrada la joguina que tenen. Una minoria ha dit **que només hi són amics per les seves joguines**, és a dir, per les seves possessions materials, però quan se'ls pregunta que s'estimen més, que l'amic vingui a casa seva, o ells anar a casa de l'amic, la majoria diu que anar a casa de l'amic. Els motius pels quals diuen que s'estimen més anar a casa de l'amic poden ser: perquè la seva casa és més maca i els que prefereixen que els amics acudeixin a casa seva és perquè tenen més joguines. A uns quatre alumnes els hi és igual.

És un fet evident, que quan ets petit, **tens un concepte de "l'amistat" molt diferent** al que tens quan ets adult. Quan ets nen és una amistat basada en el joc, sense problemes, amb un marcat to egoista i poc altruista. Però, a mesura que el nen anirà creixent, el concepte d'amistat anirà canviant.

Conclusions extretes de l'enquesta passada a 22 alumnes d'edats compreses entre els 4 i els 9 anys (Etapa 2 de Selman (6))

Etapa 2

4-9 anys

Assistència en una direcció. Defineixen a l'amic com aquell que fa el que jo vull que faci (amic perquè em deixa les seves joguines quan els hi demano).

Dels quatre als nou anys **és quan els nens tendeixen més a pensar que tenen molts amics**, la major part pensa que té de deu a vint amics, i la gran majoria afirma que en té més de vint. Durant aquesta etapa, encara et continues considerant més important a tu mateix que a l'amic.

En aquestes edats són amics de conveniència; **l'amic és aquell que fa el que el nen vol que faci**. Disset persones d'una classe consideren que un nen és amic seu perquè els deixa jugar amb les seves joguines i, amb conseqüència, diuen també, **que si un nen no els hi deixa les joguines no és amic seu**.

Tot i això comencen a ser una mica més solidaris, però no massa, la majoria diuen que ells deixen les seves joguines als seus amics i que quan els hi demanen els colors quasi tots han dit que els deixen algunes vegades o sempre i només un alumne ha dit que no els deixa mai. Hem preguntat també com reaccionarien si es donés el cas que ells demanessin un llapis al company, i aquest, no els hi deixes; i les respostes que hem obtingut han estat que, majoritàriament, uns dotze alumnes se sentirien tristos, vuit no hi serien més amics i dos els pegarien, **fet que demostra que sí que els importa que els amics els hi deixin les coses**.

En aquesta edat les persones necessiten sentir-se valorades i ser acceptades pel seu grup d'iguals, els amics, així a la pregunta de si en un esport els hi agrada **que els tinguin en compte i els hi passin la pilota**, majoritàriament, diuen que sí, i a uns pocs els hi és igual. No hi ha ningú que digui que a ell no li agrada que li passin la pilota.

(6) Robert Selman, psicòleg i psiquiatra estatounidense del s.XX. Treballa al Departament del Desenvolupament de l'educació de l'escola de Harvard (EU)

És una etapa on es comencen a formar més “amics”, i es crea entre els nens el concepte de “millor amic”, és per això, que hem decidit preguntar-los-hi **si els agrada asseure’s al costat del seu millor amic**. En les seves respostes ens adonem que divuit alumnes ens han dit que sí i quatre han manifestat la seva indiferència respecte a si s’haguessin d’asseure’s al costat d’algun altre company que no fos tan amic.

Conclusions extretes de l'enquesta passada a 22 alumnes d'edats compreses entre els 4 i els 15 anys (Etapa 3 i 4 de Selman (7))

Etapa 3

6-12 anys

La cooperació és bidireccional justa i resistent. Aquells que fan coses per nosaltres o bé amb qui fas coses pels dos.

Etapa 4

9-15 anys

En aquesta etapa l'amistat s'entén com alguna cosa més que fer coses per l'altre. Aquests alumnes veuen l'amistat de forma possessiva i gelosa. Existeix una relació continua i compromesa que exigeix exclusivitat. En general aquests alumnes se senten malament si els seus amics tracten d'aconseguir altres amics que no siguin ells.

És l'etapa en la qual els nens ja deixen de ser tan nens, **continuen creient que tenen molts o bastants amics**, i hi ha una igualtat entre els que consideren que en tenen de cinc a deu, de deu a vint i més de vint. Tan sols un alumne diu que té de zero a cinc amics.

En aquesta etapa **els nens atribueixen una major importància a l'amic**, per sobre d'ells mateixos, fet a destacar, ja que no es donava en les altres dues etapes anteriors.

Els alumnes consideren que la persona que els ensenya a fer els deures és el seu amic, però no la que els hi deixa les seves coses, ja que això ho pots demanar a qualsevol company i no és necessari ser realment amic per deixar per exemple uns llapis o colors. En canvi **perquè algú vingui a casa teva a berenar, sí que és un fet que demostra que és amic teu**, ja que si no ho fos ja no vindria a berenar a casa teva.

Quan se'ls pregunta si pel fet de que amb un company no juguin al mateix equip de futbol hi deixaran de ser amics, la resposta és unànime, **serà el seu**

(7) Robert Selman, psicòleg i psiquiatra estatunidense del s.XX. Treballa al Departament del Desenvolupament de l'educació de l'escola de Harvard (EU)

amic igualment. Aquest fet demostra la seva maduresa respecte les etapes anteriors, i la seva nova cooperació justa i resistent. Fan coses els uns pels altres i també fan coses plegats.

Segons Selman (8), **en aquesta etapa, és veu l'amistat com a una cosa possessiva**, gelosa i que se senten malament si tracten d'aconseguir nous amics, però en la enquesta realitzada els resultats no han estat els esperats. A la pregunta de si s'enfadarien si en una excursió el seu amic s'assegués amb altres persones; setze alumnes han dit que no els importaria que s'assegués amb algú altre, i sis, han dit que els molestaria, però no dirien res. No hi ha ningú que hagi dit que s'enfadaria amb l'amic si no s'asseguessin junts.

Tots els alumnes enquestats, menys un, **afirmen que se senten bé quan un amic els ajuda en moments difícils** i només un; diu que no l'importa si l'amic no l'ajuda. No hi ha ningú que digui que no se sent bé si l'ajuden o que si no l'ajudes hi deixaria de ser amic.

Pel que fa a la confiança veiem que confien bastant amb els amics, **ja que la gran majoria confessarien al seu amic quin és el noi o noia que els agrada**, només una persona diu que no ho explicaria i dues que ho explicarien però els hi fa por que l'amic ho digui a tothom.

(8) Robert Selman, psicòleg i psiquiatra estatunidense del s.XX. Treballa al Departament del Desenvolupament de l'educació de l'escola de Harvard (EU)

3.1.2. Adolescents

Conclusions extretes de l'enquesta passada a 34 alumnes de 15 i 16 anys (Etapa 5 de Selman (9))

Etapa 5

12- edat adulta

Es comparteixen expectatives amb base a interessos comuns, opinions i sentiments.

En aquesta etapa, com és l'adolescència, la visió de l'amistat que es té, és bastant diferent de la que tenen els infants. **Poques persones creuen que tenen molts amics, ja que amics de veritat se'n tenen pocs a la vida**, molts coneguts, diversos companys, però amics pocs. La majoria de gent però diu que en té bastants o pocs i no hi ha ningú que digui que no en té cap.

De trenta-quatre alumnes, dotze diuen tenir de cinc a deu amics, vuit de zero a cinc o de deu a vint i només sis pensen que tenen més de vint amics.

Tothom, menys dos alumnes, **afirmen que ajuden sempre que poden als seus amics** i no creuen que una amistat es basi en tenir les mateixes opinions sobre les coses.

A gairebé tothom li agradaria **que quan tingués un problema, el seu amic l'ajudés i el defensés quan se l'acusa injustament.**

A la pregunta sobre si s'enfadarien si un amic seu sortís amb el noi o la noia que els agrada, hi ha hagut una igualtat d'opinions, **disset persones han dit que sí que s' enfadarien i disset han dit que no.** Per tant, no hi ha una valoració molt clara sobre aquest fet i suposem que depenent de les circumstàncies i el caràcter de cadascú, reaccionaria d'una manera o d'una altra; enfadant-se amb l'amic o intentant comprendre-ho.

Hem preguntat també si es sentirien malament en adonar-se que el seu amic va amb altres persones, **disset han dit que no els importaria** i tretze que si.

(9) Robert Selman, psicòleg i psiquiatra estatounidense del s.XX. Treballa al Departament del Desenvolupament de l'educació de l'escola de Harvard (EU)

Per tant, podem veure com alguna característica de les apuntades per Selman de l'etapa quatre, nosaltres l'hem recollit en l'etapa cinc (exclusivitat i possessió). Quatre han dit que no es sentirien malament i no hi ha ningú decidit a trencar una amistat per aquest fet.

On hi ha hagut una uniformitat d'opinió ha sigut quan hem **preguntat sobre l'existència de l'amistat entre homes i dones**, que ha quedat clar per majoria absoluta, que **els alumnes creuen que sí que existeix**.

Volem saber com reaccionaríem amb una situació difícil, i hem posat l'exemple d'un examen, quan un company et demana ajuda que farien. Dinou han dit que és un examen i per tant, no se la volen jugar i tres farien veure que no el senten. **Així doncs vint-i-dos persones no ajudarien al company i només dotze diuen que sí que li dirien la resposta**. Aquest fet deixa clar, que hi ha una part de la població capaç de sobreposar l'amistat per damunt d'ells mateixos, però també hi ha una gran majoria que no ho faria.

Un amic no és només una persona per a sortir de festa, sí que amb els amics s'hi pot sortir de festa, però, **un amic és la persona amb qui passes bons moments**, comparteixes experiències i, sobretot, hi ha una ajuda mútua en els bons moments i en les circumstàncies difícils, **és una persona amb qui confies i a qui li explicaries els teus secrets o intimitats**.

A vegades els amics poden fins i tot arribar a significar més que les persones de la nostra pròpia família, ho hem preguntat a aquests alumnes **i les respostes han estat empatades**, alguns han dit que sí que un amic pot ser més important que un familiar i altres que no. Unes sis persones no ho sabien.

Hem fet puntuar el valor de l'amistat. La majoria ha donat al valor de l'amistat una puntuació força alta, des del vuit fins al deu. També hi ha hagut uns quants sisos i sets, **però no hi ha ningú que li hagi donat una puntuació inferior al sis**. Aquest fet demostra la importància que té l'amistat en la nostra vida, ja que sense amics res seria el mateix i personalment penso que és el més valuós que tenim, la família no la podem triar però els amics sí.

3.1.3. Avis

Conclusions extretes de l'enquesta passada a 22 avis d'edats compreses entre els 70 i els 90 anys

Les persones grans continuen pensant **que d'amics en tenen**, però la majoria ja no diu que en té molts, ja que es tracta de persones que tenen experiència en la vida i **saben que d'amics de veritat se'n tenen ben pocs**. Set avis dels vint-i-dos als quals s'ha preguntat diuen tenir pocs amics, cinc bastants i uns deu diuen que en tenen molts. Ningú diu que no tingui cap amic.

Quan se'ls fa quantificar quants amics o amigues tenen cadascú, les respostes són bastant igualades, set persones diuen tenir-ne de cinc a deu i cinc de zero a cinc, de deu a vint o més de vint.

Tothom afirma que ajuda sempre que pot als seus amics, ningú diu que no ajudaria a un amic si ho necessites. Quan aquesta pregunta és va realitzar en adolescents dos van respondre que no sempre ajuden als amics, en canvi les persones grans, més madures, totes afirmen que sí.

A la pregunta sobre si una amic és la persona que opina el mateix que nosaltres majoritàriament diuen que no, **que per ser amic amb algú no cal pensar igual en tot**, ni tenir les mateixes opinions en política o en la forma de veure la vida per exemple. Simplement cal tenir una bona relació i respectar sempre l'opinió de l'altre per molt diferent que sigui a la nostra. Tot i això, quatre avis diuen que per mantenir una amistat si que és necessari tenir una opinió semblant de les coses.

Les persones ens fem grans, creixem, passem d'anar de l'escola, a l'institut, ens casem, canviem de lloc de residència, **però conservem els amics de la infància? Els avis diuen que sí**. Gairebé tots encara es telefonen amb els seus vells amics o si viuen al mateix poble es veuen sovint. En el cas dels tres que han respòs que no el motiu era per la mort d'aquests amics de la infància, molts explicaven que s'havien anat morint els seus amics, però que amb els pocs que quedaven vius si que hi tenien encara una bona relació.

Vam preguntar si algun d'aquests amics encara els ve a veure expressament a casa; catorze avis van dir que sí i vuit que no ja sigui perquè ja es troben al bar o es telefonen i no fa falta que es desplacin fins a casa seva.

Vam preguntar als avis **si tenien algun mal record d'algun amic**, i gairebé tots **ens deien que no**, sigui perquè no tenien ganes de pensar-ho o perquè no volien pensar en coses tristes. Alguns exemples dels que sí que ens van contestar van ser: una senyora que té una noieta que la cuida i alguns dels seus veïns que ella considerava amics li deien a la noia que no sabien com la pot aguantar. Un senyor que de jove fent la mili era en un lloc que no li corresponia, un "amic" seu el va "denunciar" i el van traslladar tres mesos a Barcelona sense poder veure a la família. Un altre respon que un amic seu li prengué la novia. Una senyora ens explicà tot plorant que un fill se li va morir i una de les seves amigues no és va portar com corresponia. Un avi explica que va estar malalt i algun amic tampoc va respondre. **També hi ha casos de mals records d'amics per problemes de terres o de diners.**

També hem preguntat pels bons records al qual la majoria m'expliquen que en els moments difícils com la mort d'un fill o d'un marit els amics ajuden molt moralment a seguir endavant. També hi ha gent que s'han deixat diners entre amics o que han ajudat a pujar els propis fills. **Hi ha molts casos d'ajuda en cas de malaltia**, sobretot en aquella època on no tothom disposava de cotxe per anar al metge.

La majoria d'avis diuen que deixarien diners als amics si ho necessiten i si disposen de la quantitat necessària, sempre i quan a l'amic que es deixen els diners sigui un bon amic. Només sis persones diuen que de diners no en deixarien (perquè, moltes vegades, és el motiu de trencar l'amistat).

A vegades un amic pot ser més important que una persona de la nostra pròpia família, ho hem preguntat als avis i quinze han dit que sí, **que si és un bon amic pot arribar a significar més que un familiar**, però unes set persones diuen que no, que la família per davant de tot.

Quan fem puntuar el valor de l'amistat, les notes són altes, ho valoren dos avis amb un set, **i la resta tot són vuits, nous i deus**. Això demostra l'importància que té l'amistat en la vida, valorada per les persones de més edat i per tant, amb més experiència. L'enemistat existent en els pobles petits afirmen que acostuma a ser principalment per les idees polítiques, seguides pels problemes de terres entre famílies i per enveges de diners i patrimonis.

3.2. Valoració dels contes llegits

3.2.1. LA TROCA (10)

La Isabel sol estendre a l'hortet de casa seva el fil que ha filat ella mateixa per fer-ne troques. Els seus pares, uns rics pagesos, volen que no perdi els antics costums de la família.

Gairebé sempre l'ajuda, en aquesta tasca, la seva amigueta Catarina, filla dels masovers. Un dia la Isabel s'adona que li manca una troca i, sospitant de la Catarina, se'n va de dret a casa d'ella, i l'escomet així, tota alterada:

-Catarina, m'han robat una troca. I no ho pot haver fet ningú més que

tu, perquè no entra ningú més a l'hort de casa: torna-me-la!

La pobra Catarina protesta, i assegura, entre sanglots, que ella no ho ha fet, que és innocent. Però les aparences la condemnen, i és inútil que plori i que pledegi per defensar-se.

La Isabel, d'aleshores ençà, no fa sinó bescantar-la per tot arreu, i ve que, pobreta, perd la confiança i l'estima del veïnat.

Passen els dies. Una tarda la Isabel i algunes amigues pugen al campanar de l'església del poble, i veuen, amb gran sorpresa, allà en un recó, la troca perduda temps enrere.

Una garsa l'havia robada. La Isabel reconeix aleshores la innocència de la Catarina, i corre a demanar-li perdó, tot plorant i confessant la seva lleugeresa d'acusar-la. I des d'aquell moment aprofita totes les ocasions per a tornar la bona fama a la seva amiga.

El valor que se'n desprèn:

La desconfiança

En aquest petit conte s'aprecia la importància de la confiança dins d'una amistat. En aquesta historieta la Isabel, a qui li han pres una troca, acusa a la seva amiga Catarina d'haver-li robat ella. Tot i que ella li asseguri que no ho ha fet no se la creu ja que ningú més ha entrat a l'hort de casa seva.

L' Isabel acusa injustament la Catarina, ho va explicant a tothom, fet que fa que perdi l'estima del veïnat, i uns dies després troba la seva troca que una garsa havia robat. Fins llavors no s'adona de que hauria d'haver confiat en la seva amiga, perquè hauria de valdre més el que diu una amiga per damunt del que pugui semblar.

Comentari

D'aquest relat s'extreu que la confiança és la base d'una relació d'amistat, que de vegades les aparences enganyen i que si de veritat algú és amic teu has de creure el que et diu, per molt que les circumstàncies siguin difícils de creure, perquè l'amistat és això, confiar l'un amb l'altre, de forma mútua.

Si en una amistat no hi ha confiança, no hi pot haver amistat, perquè s'ha de confiar en tot; per exemple quan confies a un amic un secret important per tu, i li dius que no ho expliqui a ningú, ho fas confiant amb ell, així doncs, si un amic et diu que ell no ha fet una cosa també te l'has de creure, si no és així, és que la relació que s'esdevé entre aquestes persones és de companys, coneguts o saludats, però mai és podrà considerar amiga teva una persona amb la qual no pots confiar-hi plenament.

També ens adonem que no s'ha de corre a l'acusar a una persona, ni menys a un amic. Hi ha fets i, dins d'aquests, circumstàncies estranyes o bé complexes que no els aclareixen. Per tant, cal anar amb molta cura a l'hora d'acusar un amic.

3.2.2. EL POM DE VIOLES

La Teresina i la Núria són dues íntimes amigues. La Teresina és la filla del senyor jutge; la Núria és filla d'uns modestos menestrals.

A desgrat de les aparences socials que les diferencien, les uneix un llaç de simpatia i amistat cristiana.

La Núria ha caigut greument malalta. La Teresina es passa el dia al costat de la seva amiga. Un dia, quan ja la

Núria va per bé, la Teresina s'hi presenta amb un gran tassó de brou de gallina. No cal ponderar l'agraïment de la malalteta envers la seva amiga.

Quan la Núria ja està ben refeta de la seva greu malaltia, porta cada dia un pom de violes a la senyora del jutge. Sap que li agraden molt, i no deixa passar cap dia sense fer-li aquesta delicada ofrena. Per a collir el pom de violes, la Núria ha d'anar per marges i quintanes, bon tros enfora de poblat; però ho fa molt de gust.

Un dia, des de l'ombra d'una bardissa, sent aquest enraonament a l'altra banda:

-Aquesta és la clau de la casa. L'he furtada un moment que la minyona estava disteta.

-Doncs ara és l'hora de venjar-nos d'ell. D'ençà que va condemnar mon germà que la hi tinc votada, i ara se'n farà la pell!

-Maleït jutge!...

-Així, quedem entesos: demà abans que claregi...

-Entesos! Quan n'hauem passat els taps, d'ell, de la seva dona i de la mossa, prendrem les joies i els diners...i a mitges!

La Núria, esgarriada d'aquella conversa, endevina tot seguit de què es tracta. Estreny el pom de violes contra el pit, i arranca a córrer cap al poble. El resultat no costa gaire d'imaginar. A l'hora convinguda els dos malfactors arriben a casa el jutge; però, en lloc del compliment de llur venjança, troben el càstig merescut...darrera la reixa d'un presidi.

Els pares de la Teresina abracen les dues nenes i beneeixen l'amistat que les agermana.

El valor que se'n desprèn:

La verdadera amistat

En aquest relat es pot apreciar que tot i les diferències de classe social que hi ha entre aquestes dues amigues, existeix una amistat verdadera que es manifesta a través de les dificultats en que es troben, en la capacitat d'ajudar-se l'una a l'altra sempre que ho necessiten.

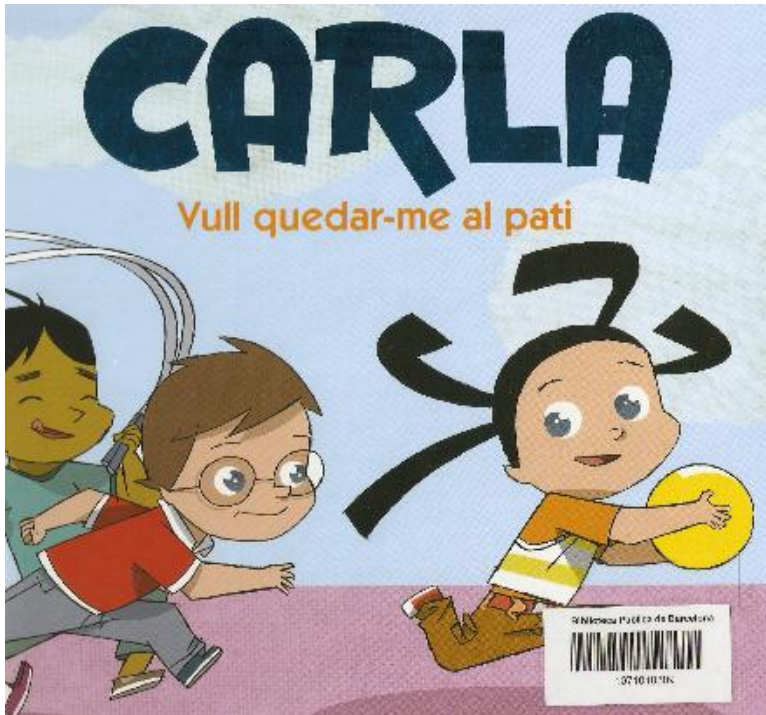
Primer ho fa la Teresina fent sempre costat a la Núria quan està malalta i després la Núria avisant a la família de l'amiga del robatori que volien fer dos malfactors que ella va sentir parlar mentre collia el pom de violes que portava cada tarda a la senyora del jutge perquè sap que li agraden molt.

Comentari

En aquestes situacions és quan realment es coneix a les persones, molta gent diu ser la teva amiga, però després quan et fiques malalt et deixen de banda i no et venen a veure o quan senten a parlar de robatoris i coses perilloses decideixen no posar-s'hi pel mig i no explicar-ho a la família per que es puguin anticipar als fets, és per tot això que en aquesta història ens trobem amb una amistat real. És en les situacions difícils quan es coneix a les persones, tothom pot ser molt bona persona o molt simpàtic o simpàtica per anar a fer un sopar o sortir de festa junts, però és quan tens un problema, quan passes per una situació difícil i demanes ajuda quan realment t'adones de qui et dona l'esquena i marxa o qui es queda al teu costat ajudant-te amb tot el que pot o si més no, donant-te suport moral.

3.2.3. CARLA

Vull quedar-me al pati

És l'hora d'esbarjo i la Carla juga amb els seus amics al pati de l'escola. Com cada dia, se senten rialles i molt de xivarri. Tots plegats es diverteixen moltíssim! Algunes vegades juguen a pilota; d'altres, a saltar a corda. També juguen a agafar, o a casetes. Quan s'acaba l'esbarjo, la Carla pensa que ella

no se'n cansaria mai, del pati. Així que la Carla s'amaga mentre els seus amics entren a classe. La Carla no la veu, però la mestra s'ha quedat al pati amb ella. Quan tothom ja és a l'aula, la Carla intenta saltar a corda al pati, però és difícil perquè ningú no sosté l'altre cap de corda. És molt avorrit anar a buscar la pilota si ningú no juga amb tu. Jugar a les casetes no té gràcia si ningú no truca a la porta. La Carla vol jugar a agafar, però com que no hi ha més nens només ho pot intentar amb els coloms. Però quan els coloms se'n van volant ja no pot jugar amb ningú. Estar sola en el pati és un avorriment.

De sobte sent unes rialles que surten de l'aula. Què deuen estar fent que riuen tant? La Carla corre a mirar per la finestra. Els seus amics, tots, s'ho estan passant molt bé, però des de la finestra la Carla no pot veure què fan.

Així que s'apropa a la porta per intentar descobrir-ho. Però...ai! No s'ha adonat que la porta és oberta i, quan s'hi recolza, s'obre i...la Carla cau de morros! La professora li pregunta si s'ha fet mal i la Carla li diu que no, la qual li pregunten que perquè plora si no s'ha fet mal i la nena diu que perquè ella era al pati i

aquí els altres s'ho passaven molt més bé. La professora li explica que l'hora del pati és divertida només quan juguen tots junts i que és millor fer cada cosa quan toca. A classe avui toca disfressar-se i la Carla ho fa junt amb els seus amics. Com cada dia, se senten rialles i molt de xivarri, perquè es diverteixen tots plegats.

El valor que se'n desprèn:

La necessitat de tenir amics

La Carla a l'hora del pati s'ho passa d'allò més bé i no vol que s'acabi mai, perquè no té gens de ganes de tornar a entrar a classe, així que decideix amagar-se per disposar de més estona d'esbarjo.

El problema és que els seus amics si que entren a classe a l'hora indicada, i és queda sola. Intenta jugar al que acostuma a jugar amb els amics: a saltar a corda, a agafar, a pilota, a casetes..., però al cap d'una estona s'adona que no s'ho passa bé jugant sola i que necessita la companyia dels amics.

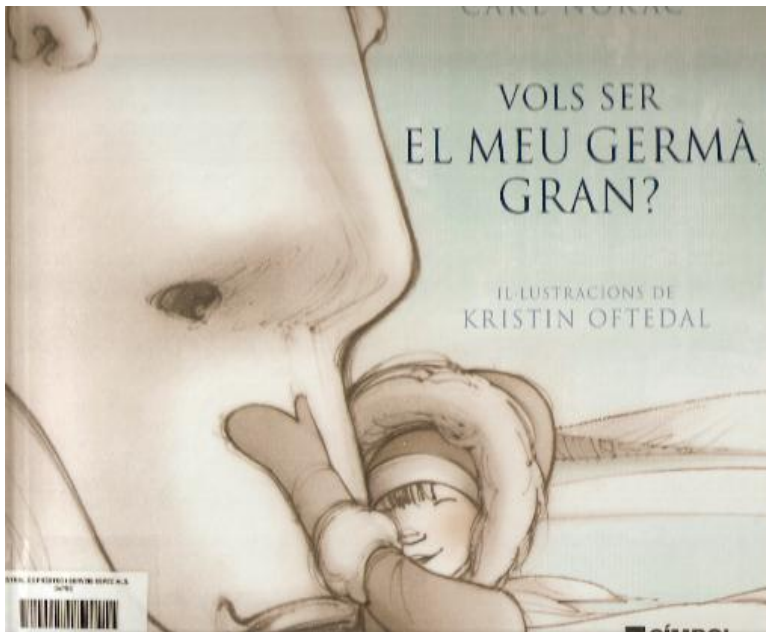
Aleshores sent riures provinents de l'interior de l'aula, i s'adona que els seus amics s'ho estan passant bé tots junts a classe i ella en canvi, tot i que està al pati està sola i no s'ho passa bé. És llavors quan els espia, relisca i entra a la classe, on per fi, reunida de nou amb els seus amics torna a passar-s'ho bé i a riure i fer xivarri.

Comentari

Una persona necessita tenir amics, tenir algú amb qui compartir els bons moments, amb qui riure, amb qui parlar i explicar-te les coses, algú que t'ajudi quan tens problemes i que sàpigues que el tens al costat encara que visqueu lluny l'un de l'altre.

Tots necessitem amics, des de ben petits, ja que jugant sols no ens ho passem bé, això s'ha vist reflectit en aquesta historieta, on la Carla desitja tenir més estona de pati perquè s'ho passa molt bé i no vol tornar a classe, però al quedar-se sola allí, s'adona que el que realment la fa sentir bé no és el pati en si, sinó el fet d'estar amb els seus amics i poder riure i passar-ho bé plegats.

3.2.4. VOLS SER EL MEU GERMÀ GRAN?

Després de córrer una bona estona damunt el gel, el Gran Ós s'aturà. Bufava un ventet suau i agradable. “Que meravellós que és ser aquí..., tancar els ulls..., somiar!”, pensà. De sobte, va sentir un crit que venia de dalt del penya-segat. Qui havia cridat? Era un

caçador? Ràpidament, es va girar tot mirant enlaire. Va veure com un nen petit queia del cel, com si fos un floc de neu. “Deu haver relliscat”, pensà. “Si no ho puc evitar, s'estavellarà contra el gel!” El Gran Ós començà a córrer i l'agafà ben fort amb les seves grans potes. El petit, en veure on havia anat a parar, començà a tremolar. “No tinguis por”, va dir el Gran Ós. Deixà el nen a terra i reprengué el seu camí. Però de seguida va sentir una veu darrere seu: “Ei! Espera! Sóc en Minik! Vull venir amb tu!” Caminaren l'un al costat de l'altre fins que van arribar a un pont de gel. El Gran Ós passà al davant, a poc a poc..., amb molta cura...per assegurar-se que el gel era prou gruixut. En Minik el seguí, ple de confiança.

Al cap d'una estona, va dir: “M'agradaria estar amb tu. Em protegeixes. T'agradaria ser el meu germà gran?” El Gran Ós va riure. “Com vols que sigui el teu germà gran? Però si som molt diferents!” En Minik portà el Gran Ós fins a la vora de l'aigua i s'ajupiren per emmirallar-s'hi. “Mira!”, digué en Minik. “No som pas tan diferents. Quan somriem, ens assemblem molt!” “Bé, potser sí”, va dir el Gran Ós, “però sóc molt més alt que tu”. En Minik s'enfilà a un turonet de neu. “Ara ja no, no ho ets pas!” va dir, rient. “Ara jo sóc més alt que tu!” “Però jo puc ser aterridor!”, va dir el Gran Ós. Per demostrar-ho, va grunyir molt fort. En Minik, d'un salt, baixà del turonet i, com si fos un pirata terrible, cridà amb la

veu més forta que pogué: “NO ET TINC POR!” El Gran Ós rigué. “Però sóc molt més ràpid que tu!”, va dir. Començà a córrer i, després, a lliscar sobre la seva esquena. En Minik saltà al seu damunt i, junts, lliscaren molt de pressa pel gel. “Mira! Ara sóc tan ràpid com tu!”, cridà en Minik. “Mira que bo que sóc fent altres coses!”, digué en Minik. Va ballar, va fer malabars amb una bola de neu, va fer la vertical... El Gran Ós provà de fer el mateix que el nen. “Tenies raó, som molt diferents”, va dir en Minik rient. “Però no cal que siguem iguals per ser germans, oi?”

El Gran Ós no va contestar. S’adonà que una tempesta s’acostava sobtadament. “Hem de marxar!” va dir. “Camina ben a prop meu, tan de pressa com puguis. El meu cos et protegirà del vent.” El vent s’enrabià i començà a nevar de valent. “No tinguis por!”, va cridar el Gran Ós. “Et duré a casa, germà petit!”.

La tempesta es tornà més violenta i en Minik ja no podia més. Va ensopegar un parell de vegades i gairebé cau a terra. S’aturaren. En Minik no podia continuar. El Gran Ós grunyí contra la tempesta, però el vent ofegà el seu crit. En Minik cada vegada estava més feble, i el Gran Ós l’abraçava ben fort intentant, desesperadament, escalfar-lo una mica.

Aleshores, enmig de la nevada, veieren la claror d’una llum davant d’ells. Un home va aparèixer dalt d’una moto de neu. El Gran Ós es posà en guàrdia. “Deu ser un caçador!”, pensà. Però en Minik es posà davant del Gran Ós. “Ara em toca a mi protegir-te, germà gran”, va dir. En Minik va començar a córrer cap al caçador. “És el papa!”, cridà. “Papa, estic bé, el Gran Ós és el meu germà. M’ha salvat la vida!” “Minik, el meu filllet!”, digué el seu pare. “T’he buscat per tot arreu. Estàs bé?” En Minik no contestà. Havia vist com el Gran Ós girava cua per anar-se’n. “Espera’t, germà gran1”, va dir-li.

Corregué cap a ell i l’abraçà ben fort. “Adéu, germà gran! No t’oblidaré mai!”

“I jo et portaré sempre al meu cor, germà petit!”

Mentre s’allunyava amb la moto de neu del seu pare, en Minik es girà per mirar com el Gran Ós desapareixia en la distància. La tempesta havia marxat tan ràpidament com havia arribat. En Minik escoltava el vent que ara bufava suaument. “Que meravellós que és ser aquí..., tancar els ulls..., somiar!”

El valor que se'n desprèn:

Tot i les diferències és pot ser amic igualment

En Minik va caure de dalt del penya-segat i el Gran Ós el va salvar. Van estar junts una estona i en Minik li va demanar per ser el seu germà gran tot i les moltes diferències que hi havia entre ells.

El Gran Ós era molt més gran que el nen, era aterridor i molt més ràpid, i en Minik era millor que l'ós fent malabars, fent la vertical o ballant, però tot hi això creuen que quan somriuen s'assemblen molt, i que tot i aquestes diferències, junts es poden complementar. Això ho demostren quan en Minik necessita ajuda, quan enmig de la tempesta no podia més, es trobava molt feble i tenia fred i l'ós l'abraçava per escalfar-lo i l'ajudava a seguir. Quan el Gran Ós va necessitar ajuda, en Minik també va respondre correctament; quan va veure la llum d'un caçador es posà davant de l'ós per tal de protegir-lo i després es va adonar que era el seu pare i correu cap a ell tot explicant-li que l'ós l'hi havia salvat la vida.

Comentari

D'aquesta historieta és conclou que per mantenir una amistat no és necessari ser iguals, ni físicament, ni amb les qualitats, ni tenir les mateixes opinions de les coses, ni els mateixos gustos, simplement cal poder passar bones estones junts, riure, compartir bons moments i saber-se ajudar en els moments dolents, donar bons consells o protegir-se l'un a l'altre quan sigui necessari com és el cas de l'ós i el nen, que tot i les seves diferències aparentes, mantenen una molt bona relació d'amistat, ajudant-se l'un a l'altre.

Una de les respostes d'en Francesc Torralba en la nostra entrevista, és bastant igual, s'identifica amb el contingut d'aquest conte.

3.3. Comparació dels contes antics i els moderns

Els contes comentats en les anteriors pàgines són de diferents tipus: els dos primers són dos contes antics extrets d'un llibre que era de la meva avia i va ser editat l'any 1931, cinc anys abans de la guerra civil espanyola. Aquest llibre porta per títol "El meu llibre"(11) i està compost per un recull de contes curts.

Els dos segons contes són molt més moderns, proporcionats per la biblioteca de Linyola i editats en tots dos casos a l'any 2009. Els seus títols són: "Carla, vull quedar-me al pati"(12) i "Vols ser el meu germà gran?"(13)

Volem comentar les diferències observades entre aquests dos parells de contes d'èpoques i moments històrics molt diferents. Establirem les semblances i les diferències que s'hi poden apreciar.

Els dos parells de contes és diferencien entre si pel seu format, pel tipus de paper del qual estan fets, on al llibre antic és un paper ja molt vell i gastat i als llibres més moderns és un paper més dur, resistent i bonic. Els contes moderns també disposen d'unes tapes molt maques, d'abundants dibuixos que es van alternant amb les lletres i de molts colors diferents, els quals són un atractiu per als nens més petits, que són a qui van dirigits aquests contes infantils que ensenyen uns valors sobre l'amistat. Al llibre antic en canvi els dibuixos estan fets a mà i n'hi ha molt pocs, un a cada conte i les imatges són en blanc i negre. A la tapa no hi apareixen ni dibuixos, ni colors. Malgrat aquestes diferències de format entre els contes antics i els moderns, existeix una semblança, la més important de totes, que es troba en el contingut del conte. Els dos tipus de contes ensenyen que en l'amistat hi ha d'haver confiança mútua, que s'ha d'ajudar sempre que es pot a un amic i que sense els amics no seriem del tot feliços. Ens adonem que aquest valor no ha canviat gens, tant en l'antiguitat com ara, significa el mateix. Amb el pas del temps canvien moltes coses, la gent es modernitza gràcies a les noves tecnologies, però el que no canvia mai és el significat de la paraula amistat, el que vol dir "ser amics veritables" era igual fa cent anys que ara, que ha estat, és i serà un valor universal, que a tots els llocs del món és igual, i que mai ha canviat ni canviarà amb el pas del temps, és immodificable.

(11) El meu llibre, de C.Schmit, adaptació per Josep Forn

(12) Carla, Vull quedar-me al pati, José Luis Ágrede, Editorial Planeta

(13) Vols ser el meu germà gran?, Carl Norac, Símbol editors

3.4. Conclusions

- Hem descobert que el valor de l'amistat ha estat tractat i treballat des de temps molt antics. Així ens ho reflecteixen dos importants autors: Epicur i Aristòtil.
- Si visquéssim aïllats, “els valors” no tindrien significat. Els valors adquireixen significat vivint en societat juntament amb altres persones.
- Ens hem adonat de la importància del terme **empatia** (posar-nos en el lloc de l'altre per comprendre i sentir les seves emocions i sensacions).
- Treballant el valor de l'amistat ens hem adonat de la importància que tenen el **respecte** i la **llibertat** que hi ha d'haver quan coneixes una altra persona. Creiem que si no hi ha respecte, ni llibertat, no hi pot haver vertadera amistat.
- Hem vist que l'amistat possessiva no és sana, perquè priva la llibertat de l'altre, el sotmet i l'explota, l'amic vol que l'altre sigui lliure. Fent l'entrevista al professor Francesc Torralba ens adonem que està d'acord amb aquesta idea.
- Sabem que no és pot ser amic d'una persona de qui s'està enamorat, ja que l'enamorament és un sentiment transitori, l'enamorat viu apassionat per l'altre i en canvi l'amistat es construeix sobre la simetria i la semblança. Aquesta idea mateixa ens la reflecteix el professor Torralba.
- Com ens ha dit Francesc Torralba, en els amics hi ha una semblança originària, però no cerquem en ells el que ja hi ha en nosaltres, cerquem altres valors com la confiança, l'escolta, la confidencialitat, el suport...
- Hem après que entre persones de distinta edat l'amistat pot arribar a ser més rica i complexa ja que s'uneixen visions diferents de la realitat i sobretot dos nivells d'experiència molt diferents, el professor Torralba ens ho afirma.
- El resultat de les enquestes ens mostra que el concepte de l'amistat quan ets petit, és molt diferent del mateix concepte quan ets adult. Quan som adults aquest valor de l'amistat cobra una importància fonamental en la nostra vida, comptem molt més amb ell.

- Quan els nens son gairebé adolescents donen una major importància a l'amic, per sobre d'ells mateixos. Aquest fet demostra una maduresa respecte les etapes anteriors, ja que el nen deixa de pensar només en ell mateix i comença a pensar en els altres.
- Cap als quinze anys confien plenament amb els amics, ja que molts d'ells, no tots, confessarien al seu amic quin és el noi o la noia que els agrada. Per tant, veiem que l'adolescent confia molt en el seu amic.
- Hem descobert que quan es pateix un problema greu: malaltia, desengany amorós, rebuig d'algú, etc és molt satisfactori, per la persona que ho ha experimentat, que hagi rebut la preocupació i l'ajuda del seu amic.
- Hem vist a través de les enquestes que la majoria dels adolescents creu que existeix l'amistat entre homes i dones, fet que no ens ha sorprès, perquè ja érem d'aquesta mateixa opinió.
- D'amics veraders se'n tenen pocs, ja que, com ens han confirmat les enquestes, algunes o bastantes persones no ajudarien a l'amic en una situació difícil.
- Estem totalment d'acord en que a vegades una relació d'amistat pot superar de molt una relació de parentiu familiar.
- Referen a les enquestes passades als avis, ens adonem que acostumen a conservar els amics que van fer durant la seva infantesa, si és que no són morts. Estem d'acord en que aquest és un fet positiu perquè demostra que "l'amistat" és un valor que no caduca.
- Hem tingut la sort de trobar a casa nostra uns contes bastant antics que parlen sobre **l'amistat**, i els hem comparat amb dos de més moderns. Així és com ens hem adonat que tot i les diferències de format que hi ha, el valor de l'amistat "en si" no ha canviat, segueix tenint el mateix significat, ja que és un valor únic i universal.
- Fent aquest treball ens hem adonat que cal anar amb molta cura a l'hora d'acusar a un amic d'haver comès un fet dolent, ja que si realment aquesta persona és amiga nostra, hem de confiar en ella per molt que les circumstàncies l'acusin.

- És en una situació difícil quan ens adonem de quines persones ens volen bé, estan al nostre costat, ens volen ajudar...aquests seran realment els nostres amics.
- Un conte modern ens fa veure que per establir una relació d'amistat no és necessari ser iguals, ni opinar el mateix sobre les coses, sinó que entre dues persones molt diferents pot sorgir i pot existir una gran amistat. Com és el cas del Gran Ós i el nen.
- Abans de fer aquest treball la importància que donàvem al valor de l'amistat era molt relativa. Però, ha sigut realitzant aquest treball que hem descobert la importància absoluta del valor de l'amistat. És un valor que no caduca mai, que no passa de moda. Quan neix una amistat, en el transcurs de la vida, va creixent i és va enfortint cada dia més, perquè aquesta relació és vertadera. Per tant, si aquesta relació l'anem cuidant serà sòlida, sinó, no.

3.5. FRANCESC TORRALBA

Francesc Torralba va néixer a Barcelona el 15 de maig de 1967. Va estudiar filosofia en la Universitat de Barcelona i teologia en la Facultat de Teologia de Catalunya. Va acabar la llicenciatura en filosofia al 1990 i va rebre el Premi Extraordinari de Llicenciatura al millor expedient acadèmic. Posteriorment va ampliar estudis a la Universitat de Copenhaguen on va estudiar

llengua danesa per fer la seva tesi sobre el pensador Soeren Kierkegaard, que va defensar el 1992 i gràcies a la qual va obtenir el Premi Extraordinari de Doctorat a la millor tesi de la Facultat de Filosofia de la Universitat de Barcelona.

3.6. ENTREVISTA A FRANCESC TORRALBA

1. Creu que l'amistat, com a valor, és un dels més importants?

És el més rellevant de tots els valors. Aristòtil arriba a dir que no val la pena viure si no es tenen amics. És una ajuda fonamental en les hores de sofrència, en els moments delicats de la vida. Un bon amic és un tresor d'un valor incalculable.

2. És pot arribar a tenir una vida plena sense amics?

Diu Aristòtil que si algú viu plenament sol, o bé és un déu o bé és bèstia. L'ésser humà està fet per vincular-se, estrènyer lligams, crear xarxa, construir polis. Som éssers socials per definició, però no en tenim prou amb vincles superficials, purament conjunturals. Necessitem vincles que ens permetin créixer i descobrir allò que som. L'amistat vertadera, la que no es basa en el plaer ni en la utilitat, la que busca el bé de l'altre com a principal finalitat, és una ocasió per créixer un mateix i per fer créixer a l'altre.

3. Vostè diu que entre pares i fills no hi pot haver amistat en sentit estricte, perquè segons vostè l'amistat és potenciació d'autonomia i no un instrument de domini, no creu que en una relació d'amistat un amic pot dominar l'altre?

Quan hi ha relació de poder, de domini o d'explotació, ja sigui directament o indirectament, física o mental, no hi ha vincle d'amistat, perquè l'amistat és donació, confiança, confidencialitat i mútua benvolença. La voluntat de domini sempre és una expressió d'inseguretats i una privació de la llibertat de l'altre. Els amics es volen mútuament bé i es respecten la seva llibertat.

4. Vostè diu que no es pot ser amic d'una persona de qui s'està enamorat, així doncs, no podem creure que pugui existir una relació d'amistat entre una parella enamorada?

L'enamorament és un sentiment transitori, un estat emocional que altera profundament totes les dimensions de la persona i que com diu Plató segresta l'ànima. L'enamorat viu apassionat per l'altre, fins a tal punt, que la seva vida

dóna voltes totalment a l'altre. L'amistat es construeix sobre la simetria i la semblança. L'enamorament pot donar pas a l'amor i, fins i tot, a l'amistat, però estar enamorat d'una persona és molt diferent de tenir amb ella una relació d'amistat, perquè l'enamorament és sobretot desig, un desig total que no és fàcil de dominar i dirigir.

5. Vostè diu que l'amistat és independent de l'edat, el sexe, la base cultural, les creences religioses o el nivell econòmic, però vostè no creu que dues persones de la mateixa edat poden ser més amigues que dues persones que es portin molts anys?

No necessàriament. Hi haurà més afinitat entre elles, tant en els temes, com en el llenguatge. Hi haurà punts de trobada per qüestions de pertànyer a la mateixa generació. Entre persones de distinta edat l'amistat pot ser més rica i més complexa, perquè s'uneixen dues visions de la realitat diferents i sobretot dos nivells d'experiència molt distints. Un ancià està al capvespre de la vida. Un jove comença bategar. La trobada entre ells, especialment si és amistat, és altament fecunda, perquè tots dos aprenen molt.

6. Per què sent dues persones tant diferents, hi pot haver tanta complicitat i amistat?

L'amistat és un enigma. Hi ha una afinitat secreta entre les ànimes dels amics que ningú pot conèixer amb anterioritat. És difícil saber perquè es produeix aquesta afinitat i perquè amb algunes persones vivim tanta complicitat i amb altres, més properes culturalment, ens sentim molt allunyats.

7. Creu que en aquesta societat hi ha molts "amics" de conveniència?

Sempre hi ha hagut amistats de conveniència, basades en la utilitat. Aristòtil ja ho descriu quatre segles abans de Crist en l'*Ètica a Nicòmac*.

8. Vostè que creu que són més fidels en l'amistat, els homes o les dones?

Em sembla impossible generalitzar. La fidelitat no és una qüestió lligada als gens, sinó a l'educació, al respecte i a les conviccions. Hi ha homes profundament fidels als seus amics i el mateix es pot dir de les dones.

9. Per què aquest valor de l'amistat no caduca, al contrari, s'enforteix amb el temps?

Perquè amb el temps l'amistat, com el vi, creix en sabor. Cal viure moltes experiències junts, per créixer en l'amistat.

10. Vostè diu que una amistat possessiva no és sana, podria explicar per què?

No és sana, perquè priva la llibertat de l'altre, el sotmet i l'explota. L'amistat possessiva no és amistat, és un mode de segrest de l'altre, una forma de crear-li dependència. L'amic vol que l'altre sigui lliure, creixi i es desenvolupi plenament.

11. Hi ha alguna fórmula màgica per trobar un verdader amic?

No hi ha fórmules màgiques. És una qüestió de l'atzar o de la providència.

12. Com és que de petits ja tenim amics?

De petits, comencem a crear vincles, però l'amistat vertadera és un procés llarg que solament s'assoleix en la plenitud de la vida.

13. Fins a quin punt a un amic o amiga li podem perdonar tot?

El perdó té límits. Hi ha el perdó difícil que solament podem donar quan tenim molta força espiritual.

14. De qui és pot confiar més, d'un amic de sempre, o d'un que has conegut fa poc?

L'experiència és una dada important. La novetat atrau, però també pot enganyar.

15. Vostè no creu que quan estableixes amistat amb una persona és perquè t'adones que aquesta persona té una mica de tu mateix/a?

En l'amic hi ha un punt de connexió, una semblança originària, però no cerquem en ell el que ja hi ha en nosaltres, perquè per això no cal sortir de casa. Cerquem en ell altres valors: la confiança, l'escolta, el respecte, el suport incondicional, la confidencialitat.

BIBLIOGRAFIA

Llibres

- Els valors de la convivència, 2

2n cicle d'ESO

Autor/a: Irene de Puig

Editorial Barcanova, S:A. 1997

- Obra Selecta de Tagore

Publicacions de l'abadia de Montserrat

1ª edició febrer 1975, s'han fet 6 edicions.

- Sociologia

Materies variables tipificades (Batxillerat)

Autor/a: Anna M. Baiges i Irene de Puig

Castellnou Edicions, 1999

- Aquí...un amic

L'amistat i les relacions interpersonals

Autor/a: Joan Batlle i Jaume Funes

Senderi. Quaderns d'educació ètica

- L'amistat segons Epicur

Autor/a: Maite Larrauri-Max

Editorial Tàndem (per a profans)

-L'amistat

Autor/a: Francesc Torralba

Pagès editors

Contes

- El zoo d'en Pitus

Autor/a: Sebastià Sorribas

La Galera, grumets, 1966

- El meu Llibre

Contes de C.Schmit, adaptació catalana de Josep Forn

Copyright 1931 (Barcelona)

- Carla, Vull quedar-me al pati

Autor: José Luis Ágreda

Editorial Planeta

- Vols ser el meu germà gran?

Autor: Carl Norac
Símbol editors

- En Luka i el dinosaure

Autor: Sebastià Sorribas
Editorial la Galera

-En TEO va a casa d'una amiga

Autor/a: Violeta Denou
Editorial Planeta, S.A.

- Amanda, con cien pies anda

Autor/a: Ana Maria Macado
Editorial Everest

- La Ardilla Miedosa encuentra un amigo

Autor/a: Mélanie Watt
Alambrada infantil

- Quan una Florèlia es va trobar un Neli-neli

Autor/a: Malachy Doyle i Joel Stewart
Editorial blume

- L'Òscar i en Fiu per sempre

Autor/a: Theo de Marcousin i Michael Dudok de Wit
Editorial Cromosoma

Revistes

- Suplement del diari la Vanguardia, es

22 de enero de 2011
Psicòloga: Marta Mejía

Pel.licules

- El zoo d'en Pitus

(El valor de l'amistat)
Basada en la novel.la de Sebastià Sorribas

Pàgines web

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Amistat>

<http://blogs.jornal.cat/sophia-blasco/blog/484/lamistat-un-tresor>

http://cvc.cervantes.es/literatura/aispi/pdf/15/15_485.pdf

<http://www.portalplanetasedna.com.ar/valores.htm>

<http://es.wikipedia.org/wiki/Justicia>

http://www.senderi.org/index.php?option=com_content&view=article&id=107119:el-valor-de-lamor&catid=57&Itemid=54&lang=es

http://es.wikipedia.org/wiki/Jean_Piaget

<http://es.wikipedia.org/wiki/Amistad>

http://www.filosofar.cat/index.php?option=com_content&view=article&id=594%3AAlamistat-epicuria&catid=110%3Aepicur&Itemid=195&lang=ca

<http://www.alcoberro.info/planes/aristotilEtica001.htm>

<http://silverigarrell7.blogspot.com/>

<http://racopoesia.mforos.com/451923/2273952-poema-de-l-amistat/>

<http://relatsencatala.cat/relat/poema-amistat/389153>

<http://www.poemasde.net/sacrificio-teresa-domingo-catala/>

http://www.literato.es/poesias_cortas_amistad/

<http://proverbia.cat/>

<http://ca.wikiquote.org/wiki/Amistat>